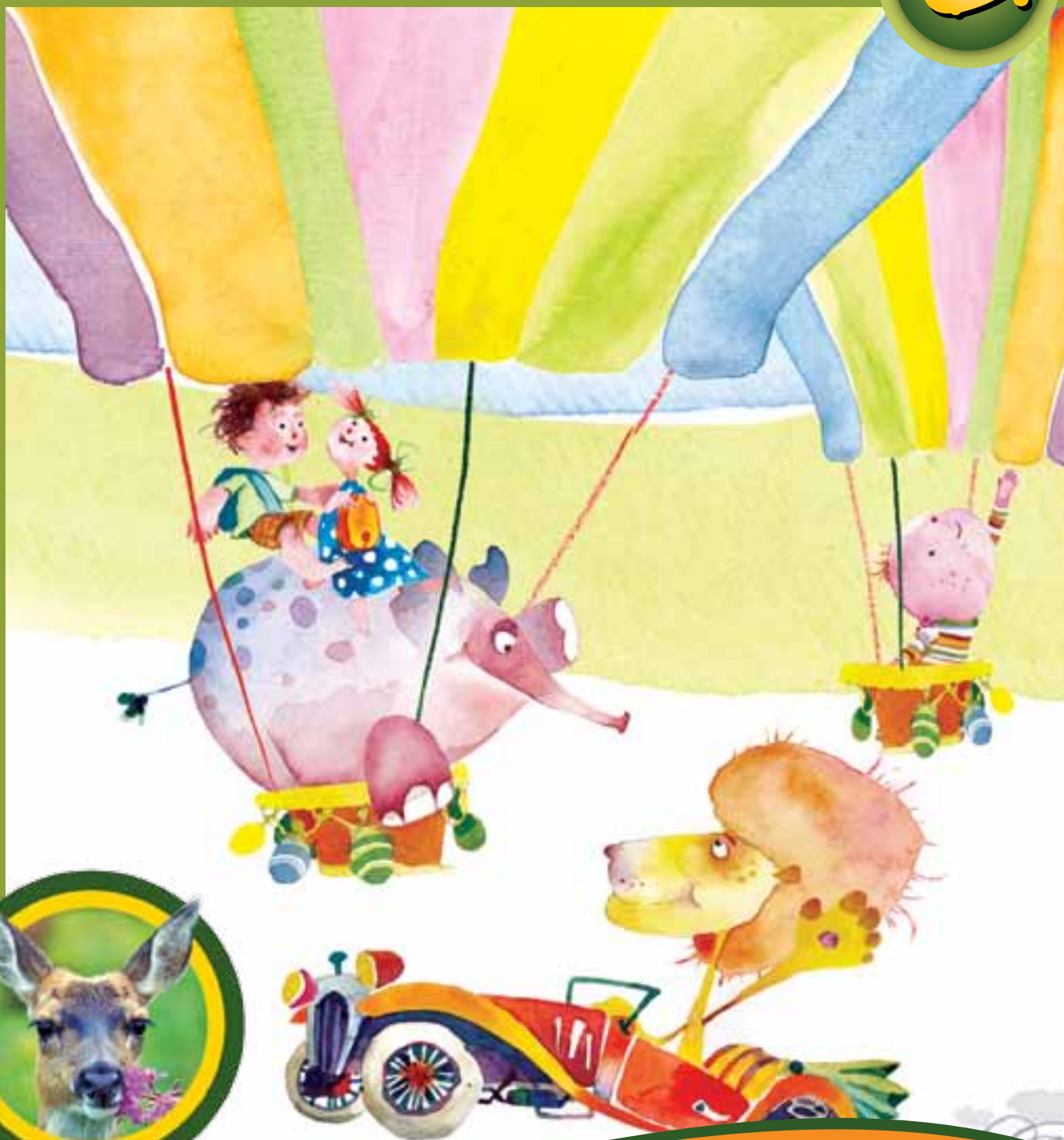

2011. JÚNIUS • LV. ÉVFOLYAM • 622. SZÁM

NARSUGÁR

GYERMEKIRODALMI LAP

6.

POSZTER

HALIHÓ, ITT A VAKÁCIÓ! • VISZONTLÁTÁSRA, KAPITÁNY! • A KOVÁCSOK ÓRIÁSOK

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

Panna utazik

Anya mikor bepakol,
kicsi szívem zakatol,
lámpalázban ég a testem,
majd kikötünk Budapesten,
felülünk a repülőre,
aztán megint le a földre,
valamelyik féltekén,
ki tud jobbat? – kérdem én.
Egyiptomban sokkal másabb,
ott kelünk fel, rögtön másnap,
barnábbak az emberek,
sivatag van, nincs berek.
Azt mondják, hogy itt a tenger
Vörös, bár én állítom,
ennél kékebbet nem láttam,
akárhogyan számítom.
Itthon megint csak becsaptak,
azt mondták, hogy Fekete...
Olyan kék volt, hogy az ég is
bátran megirigyelte.
Ki érti a felnőtteket,
mikor mondnak igazat?
De én mindent elkövetek,
hogy magukkal hozzanak.

Úgy szeretnék madár lenni,
szállni országok fölött.
Úgy szeretnék a Nap lenni,
fényt és meleget adni.

Úgy szeretnék játék lenni,
gyerekeknek öröme.
Úgy szeretnék csillag lenni,
a Göncölszekér egyike.

Szekrényes Emese,
Nagyvárad

Ha madár lennék, hej, de jó!
Repülnék, mint a rigó.
Bejárnám a világot,
Hoznék neked virágot.

De ha madár lehetnék,
Mindig csak repülnék,
Nem látna a családom,
Meg a sok jó barátom.

Itt maradok veletek,
S élem ezt az életet.
Az ablakból csak bámulok,
Madárnak lenni jó dolog!

Csibi Krisztina,
Gyergyószentmiklós

BAK SÁRA rajza

*Égi csikón léptet a nyár,
tarka idő ünnepe jár.*

Megkezdődött leghosszabb ünnepetek,
a nyári vakáció. Weöres Sándorral
biztatunk: gyertek ki a szabadba
kirándulni, játszani –
*hogya kijössz, messzire mégy,
hogya maradsz, csipdes a légy.*

LÁSZLÓ NOÉMI

Indulunk

Üljünk vonatra.
Utazzunk sokat.
Jegyezzük meg az elhagyott
mezővárosokat.

Utazzunk busszal.
Vigyünk szendvicset.
Reménykedjünk, hogy a buszon
tévézni is lehet.

Szálljunk hajóra.
Rángasson a szél.
Élvezzük, hogy a tenger épp
a láthatárig ér.

Repüljünk át
a gyűrtött hegyeken.
Írjunk egymásnak levelet
arról: máshol milyen.

Egyszer régen, nagyon régen
Született egy felhőcske,
Párácskának nevezték el
Anyja, apja kedvére.

Mire nagy lett és erős,
Világot látni ment,
Egy rét fölé ért,
S megöntözött mindent.

Miklósi Hunor,
Szamosújvár

Volt egyszer egy tengerész (10.)

A kapitány a locsolókocsi tetején ülve, bajuszát lobogtatva, Narancshal meséjét hallgatva, észrevette a várost, amelyben jó ideje járt-kelt, imbolygott, s azt érezte, hogy járkálásai közben benne is jártak-keltek-imbolyogtak titkok, szép csodaságok.

Tetszett a kapitánynak, hogy jól látja a várost, és így jobban emlékezhet.

Azon gondolkozott, meg kellene beszélnie locsolókocsival, hogy lakjon ő is a hídon vele, és egész nap csak emlékezzenek.

Igen, de mi van akkor, ha elfogy az emlékezés – töprengett a kapitány, miközben a hídra értek, s ebbe a töprengésbe egyszer csak tututúúú, beletúgatott valami, nagy hanggal.

– Jééé! Visszajött a hajóm, visszajött a hajóm, locsolókocsi, nézd, Narancshal, látod? Kedves híd, nézz le, látod, eljött hozzám az én hajóm! – kiabálta a kapitány, szét a világba.

Odalent a folyón valóban ott állt a hajóskapitány hajója, fedélzetén az összes tengerésze, akik sírdogáltak örömben, és pötytyös zsebkendőjüket lebeggették.

– Eljöttünk érted, kapitány, mert nagyon, de nagyon hiányoztál már nekünk.

– Gyere közénk, szállj ismét hajóra, járjuk együtt a nagy vizeket, parancsolj nekünk – mondta a tengerészek közül az egyik, amelyik a legszebben tudott mondani.

A kapitány nem is hallotta meg a hívogató szót, mert a füle tele volt azzal a jó ötlettel, amely épp megszületett a fejében, és gyorsan mondani kezdte az ő jó ötletét, kiabált le a hajóra, a hajó tengerészeihez:

– Azt parancsolom, hogy álljatok ide a híd alá, gyorsan, a locsolókocsi majd leengedi a csövét, a hajó nagy tartályába lógatja, és kiereszti magából Narancshal népét, a sok tengeri halat és tengeri mindenfélét, akiket Narancshal kimentett, és azt parancsolom néktek, vigyétek vissza őket a tengerek vizébe. Juhé! – tette még hozzá a végén a kapitány, mert igen-igen tetszett neki az, amit kitalált.

– Igenis, kapitány! – mondták a tengerészek, és odakormányozták a hajót a híd alá.

A locsolókocsi kiengedte csövén keresztül az állatkertből kimentett, most ujjongó, visongó halakat és mindenfélét, beleúszhattak azok a hajó hatalmas tartályába, úszott Narancshal nagymamája, unokatestvérei, összes rokona, népe.

Akkor a kapitánynak elkezdett tele lenni a szíve, és amikor egészen tele lett, elővette a befőttesüveget a locsolókocsi tetejéről, s kicsit vékony hangon így szólt:

– Narancshal, jó rollerezést, eredj te is!

És a hídról beleöntötte Narancshalat is, bele a hajó tartályába, lehessen megint ott, a messzi, sima tengerekben király, hullámokat kacagtató, hullámokat bosszantó rolleres.

Narancshal visszatátogott még a kapitánynak a hajóról, lehet, hogy épp a titkát mondta el, lehet, hogy csak azt, hogy: ölelek, kapitány – nem tudom.

– Kapitány, jöjjön, felvonjuk a horgot, szélbe vetjük a vitorlát, és száz állatkerti őrs sem ér utol! – kiáltottak fel a hídra a matrózok. – Ugorjon, kedves kapitány, mire vár!

– Azt parancsolom, induljatok! – mondta nagyon halkan a kapitány.

A híd karfájára dőlt, nézett le, a matrózaira, a tengeri halakra és mindenfélére, az

ő királyukra, Narancshalra, aki a barátja, nézte a folyót, a vadkacsákat és sirályokat, jól meg akarta jegyezni magának őket, ahogy most látta, úgy.

A hajót elindították a matrózok, kicsit sírtak, és integettek pöttyös zsebkendőjükkel a hídon maradt kapitánynak, és elhajóztak a tengerek felé.

A kapitány visszaült a locsolókocsi tetejére, s elindultak a csodaságok közé, amelyek a platánokon túl vannak.

Vége

MEZEY KATALIN

Hajón

Olyan régóta álmodozom arról, hogy egyszer egy nagy hajón utazom. Napokon át ringatódzom rajta le a Dunán vagy a Balatonon.

Bajuszt ragasztok, s mint egy tengerész, az árbockosárból nézek szét a vízen, vagy én leszek a hajóskapitány, s az egész hajó szót fogad nekem.

Az égig érő csodafa

Egyszer volt egy szegény ember, akinek volt három fia. Mind a három fiúnak volt valami hibája, ami akadályozta álmai megvalósításában. A nagyobbik borbély akart lenni, de reszketett a keze a félelemtől, hogy megvág valakit a borotvával. A középső kovács akart lenni, de nem volt elég erős, hogy emelgesse a kovácskalapácsot. A kisebbik fiú kántor akart lenni, de nem tudott jól énekelni.

Elhatározták, hogy elmennek a csodák fájához, ami segít majd nekik álmaik beteljesülésében. Ahogy mentek, találkoztak egy öreganyóval, aki rőzsét cipelt. A három testvér segített neki. Hálából az anyó elárulta nekik, hogy a csodatevő fáról csak a faluban élő nagygazda tud.

Elmentek hát hozzá, s kérték, mutassa meg nekik, hol a csodatevő fa.

– Megmondom – mondta a gazda –, de három évet kell szolgálnotok érte.

A három testvér beleegyezett. A nagyobbik fiút beállította az ácsok közé, a közép-

sőt a favágók közé, a legkisebbet a kaszássokhoz küldte.

Teltek-múltak a hónapok, évek, és a három testvér egyre ügyesebben végezte a dolgát. A nagyobbik nem csak gerendákat tudott már készíteni, hanem gyönyörű, kézzel faragott kapukat és bútorokat is faragott. A középső testvér percek alatt kivágta az erdő legvastagabb fáját is a nagy fejszéjével. A legkisebb fiú a környék összes nótáját együtt énekelte a marokszedő lányokkal. Szebben énekelt, mint a lánykórus a templomban.

Letelt a három év. A gazda hívta a három testvért:

– Nézzétek meg a csodák fáját – és rámutatott a kovácsműhely melletti diófára.

A három testvér azt hitte, hogy átvették őket. Ám a gazda egy széket tett a diófa tövébe, és ráült. Ránézett a nagyobbik testvérré, és így szólt:

– Gyere, és borotválj meg!

Megijedt a nagyobbik testvér, de mikor kezébe vette a borotvát, olyan ügyesen bánt vele, mint a legkényesebb vésővel. Ámulva nézte mindenki, milyen ügyesen borotvál.

Odaszólt a gazda a középső testvérnek:

– Gyere a kovácsműhelybe, és vedd el a kovácstól a tíz kilós kalapácsot!

Megijedt a legény, hogy elejti a nehéz kalapácsot, de mikor elvette, nem is tűnt nehéznek, izmos karja könnyedén dobálta a súlyos szerszámot. Ámult is mindenki azon, hogy milyen erős.

Szólt a gazda a legkisebb testvérnek:

– Fújd el nekem a legkedvesebb nótádat!

Mikor rázendített a dalra, a hallgatóságának könnybe lábadt a szeme a gyönyörű énektől. A kisebbik testvér maga is csodálkozva hallgatta a saját hangját.

Ekkor így szólt a gazda:

– A csoda minden emberben benne van! Csak tudni kell előcsalogatni!

A három testvér boldogan tért haza. Mindenik kitanulta választott mesterségét, és ma is örömmel végzi munkáját.

Rákosi Tamás, Szilágyssomlyó

...Ott lakik a tűznek, vasnak
parancsoló híres kovács,
az a bőrkötényes,
olyan erős, vasat hajlít,
de sohase mérges.
Mindig tréfát tud a szája,
a vasat így kalapálja:
„Belőled patkó leszen,
te abroncs a kereken,
te ásó, te meg kapa...”
Mindegyikhez van szava –
szeretik is, az se fáj, ha
rájuk ver a kalapáccsal,
attól is csak erősödnek,
attól is csak nagyra nőnek!

...És a bárány elvezette
csikót a kovácshoz,
ahhoz a kis faluszéli
nem is új, de nem is régi,
kívül fehér, bévül kormos házhoz,
hol a kalapács s az üllő
olyan nagyon összeillő
nótát tudnak, olyan nagyon szépet,
hogy aki ezt hallja egyszer,
meghallgatná még ezerszer,
s még aztán is egyszer.

...Cseng az üllő, fut a hangja
a csikó elébe,
ottan aztán kettéválik,
úgy bújik be jobbról, balról
mind a két fülébe.
Egy lépés csak, és a csikó
eléri, mit vágyott,
meglátja azt a híres,
kalapácsos, bőrkötényes,
óriás kovácsot.
Mert hát óriások
mind-mind a kovácsok,
másképpen hogy is bírnák el
a nagy kalapácsot.

Bizony óriások
valahány kovácsok,
homlokuk az eget éri,
ahol csillagzápor
sistereg szikrákból.

*Zelk Zoltán: Mese a kiscsikóról,
akinek még nincs patkója
(Részletek)*

Mi is történt ezzel a
Bácskai kováccsal?
Verte, verte az üllőt
Egy nagy kalapáccsal.
De az üllő sokallta,
Szidta a kovácsot,
Kapta magát: felkapta
A nagy kalapácsot.
Odahívta nézni
A hosszú takácsot,
Meg a kurta ácsot,
Úgy ütötte szegény
Bácskai kovácsot.
Kiabált a kovács:
Gyere, hosszú takács!
Gyere, te kurta ács!
Ne hagyjátok ütni a
Bácskai kovácsot!

Vegyétek el az üllőtől
A nagy kalapácsot!
Kapta magát az üllő:
Megy a kalapáccsal.
Találkozik a vasgyúró,
Szegedi kováccsal.
Kicsavarta a kezéből
A nagy kalapácsot:
„Mért ütötted vele szegény
Bácskai kovácsot?
A hosszú takácsot,
Meg a kurta ácsot!
Nesze, így bánj az áccsal,
Takáccsal, kováccsal!”
S veri végeiglen
A nagy kalapáccsal.
*Pósa Lajos: Mese... mese...
(Részletek)*

Mesterségem címere

Kovács, ötvös

– Hallod-e, te kis kovács,
mit kopog a kalapács?
– Azt kopogja: kippre-kopp,
csengős csikót patkolok.
– Hallod-e, te kis kovács,
mit dohog a kalapács?
– Azt dohogja: dön-de-leg,
ekevasat élezek,
mert a tavasz kö-ze-leg.

Kányádi Sándor kis kovácsa játékvat patkol, játékekét élez, s arról álmodik, hogy egyszer majd ő is hatalmas, izmos kovácsmester lesz..., „mert hát óriások mind-mind a kovácsok.” Rettentő öklük fogóval csípi nyakon az izzó vasat, s csengve-bongva muzsikáltatja az üllőn a nehéz kalapácsot. Homlokuk körül szikraözön, de az is lehet, hogy maguk, az ég csillagai táncolnak. A kovács a tűz és a vas ura.

• Ha kovács szeretnél lenni, tudd, és légy büszke arra, hogy a régészek mára már bebizonyították: az európai fémbányászat és fémművesség a **Kárpát-medencéből** származik. Itt élő

őseink, a **szkiták** a kőkorszakot követő rézkorban rezt, aranyat, ezüstöt, később vasat, cinket, ólmot bányásztak, és munkáltak meg. Európa ipari szíve ezekben az évezredekben a Kárpát-medencében dobogott, Erdély Európa legfontosabb aranyszállítója volt. A **Szilágysomlyó** közelében megtalált aranykincs legrégibbi darabjai 6000, a „legújabbak” 2500 évesek.

• A mezopotámiai **Úr város** sumér királysírjai, akárcsak az **egyiptomi fáraók** piramisai 6000 éves, mesterien megmunkált arany szobrokat, ékszereket, edényeket őriztek meg. A kohászatban alkalmazott 22 ókori „felfedezés” közül 18 az egyiptomiaknak köszönhető.

Melyik a kovács három legfontosabb szerszáma?

● **A görögök** nemcsak Szép Helénáért ostromolták Trója falait, hanem **Priamosz király** aranykincseiért is. A legnagyobb nyakék 12.721 láncszemből állt. 4600 évvel ezelőtt készült. A görög mitológiában **Héphaisztosz** volt az istenek és hősök kovácsa, ő kalapálta Zeusz villámain, és Akhilleusz páncélját, fegyvereit.

● **Vasgyúrók, vasverők.** Az első kovácsok, ötvösök **hidegen** kalapálták, hajlították, csiszolták szerszámmá, fegyverré, ékszerre a fémeket. Aztán megfigyelték, hogy ha

Melyik mester feni a kicsorbult vágószerszámokat?

tűzbe esik, vagy villám sújtja, a fém megolvad, formálható lesz. Ezentúl **tüzesen** kalapálták. Az ércet kemencében hevítették, hogy a fém kiolvadjon belőle. Így találták fel **a kohászatot**. Üreges formát készítettek, ebbe csorgatták az olvadt fémeket, mely megszilárdulva a kívánt alakú lett. Ez **a fémöntészet**. A könnyebben olvadó fémmel a nehezebben olvadó fém két darabját össze- ragasztották: megtanultak **hegeszteni**.

Mi a pöröly? Mire jó a fúvó?

● **A kovácsnak** hajdan nagy tekintélye és sokféle szerepe volt. **Gyógyított**, főleg állatokat, de gyakran embereket is. Mikszáth Kálmán írt a híres szécsényi hályogkovácsról, aki bicskájának egyetlen hussanásával „műtötte le” a hályogot, és adta vissza sok-sok ember látását. A skótoknál és a Kaukázus hegyvidékén a kovács párokat **esketett** össze, és **bíráskodott**. Ő volt a falu esze, hírek, újságok tudója, műhelye pedig a férfiak kedvenc gyülekezőhelye.

● *Kard, eke, lánc készül a vasnak gazdag eréből,
Táplál, véd, büntet: hármasan őrzi e hont.*

(Vörösmarty Mihály)

A kovácsok már az ókorban „szakosodtak”, a középkorban külön-külön céhekbe tömörültek. A **fegyverkovács** maga is gyűjtőnév, külön mestere volt minden fegyvernek, aki fokost,

bárdot, lándzsa-, dárda-, nyílhegyet, kardot, tört kalapált, élezett, vagy ágyút, puskát, golyót öntött.

● A régi korok legfontosabb férfiviseletét nem szabók, hanem **páncélkovácsok** készítették. A **sodronying**, a **páncél**, a **sisak** viselőjének életét védte. Díszei arra voltak jók, hogy a katonák tudják, melyik vezérüket rejt a leeresztett rostély.

A „fémruhán” kívül mi védte a hajdani harcosokat?

Egészítsétek ki:
A vasat a eszi,
a kovácsot a méreg.

- A **patkolókovács** ősi mesterségét nem lehetett gépesíteni, automatizálni. Fontossága a lovak szerepével együtt csökkent, de amíg lovat tart az ember, a lábára patkó kell, azt pedig csak a kovács tudja felszegezni.

- A zabl- és kengyelkészítő, a szegkovács, a kocsi- kovács neve önmagáért beszél. A **szerszámko- vács** százféle szerszámot, munkaeszközt készített a földművesnek, a favágónak, az asztalosnak, a halásznak, a gazdának és a gazdasszonynak.

- A **harangöntők** csak akkor sóhajtanak fel elégedetten, ha művük tiszta csengéssel megkondul a templomtoronyban.

- A **lakatos** hajdan mindenféle lakatot, zárat, láncot, bilincset szerkesztett az egyszerű kallantyútól a titkos zárákig. Műszaki tudását továbbvitték a mai lakatosok, akik bonyolult alkatrészekből álló gépeket szerelnek, javítanak.

- Az épületek vas részeit is kovácsok készítették: **ablakrácsot, kaput, kerítést, sarokvasat, pántokat.** A biztonság mellett díszítő szerepük is volt e munkáknak. A vaskos kovácskéz rengeteg **művészi értéket** alkotott. Ilyen a **fertődi Eszterházy-kastély** vagy az egri Megyeháza kapuja.

- A finomabb **fémdíszítő munkát** ősidők óta az **ötvösök** végezték. Vésték, gravírozták, fényezték, drágakő, gyöngy, csont, zománc berakással, vékony lemezborítással díszítették az ékszereket, fegyvereket, bútorokat, épületeket, használati tárgyakat. A díszítéshez használt aranylemezek egyre vékonyabbak lettek, ma már áttetszőek, **aranyfüstnek** nevezik őket. Az arany nagyszerűen nyújtható: 1 gramm aranyból 200 méter hosszú huzal készül.

- A **magyar ötvösök** messze földön híresek voltak. A rekesz-zománc díszítést tőlük tanulta Európa. A **nagyszentmiklósi aranykincs** 23 darab színarany, 2500 éves ötvösremekből áll.

• A középkortól az ötvösök az egyház, az uralkodók és főurak számára készítették re-mekműveiket: kelyheket, ereklyetartókat, ke-resztek, ékszereket, fegyvereket. A modern-kor ötvösei leginkább ékszereket készítenek. Minden más munkájukat átvették a gépek.

• Mint a legtöbb hagyományos mesterséget, a kovács- illetve ötvösmunka nagy részét is **gépesítették** az utóbbi 200 évben. Az öntőforma, az esztergapad még csak könnyítette, Siemens és Martin találmányai forradalmasították a fémgyártást. A Martin-kemencében hegynyi érc olvad, a gőzkalapács 150 tonnás erővel sújt le, az automatikus gépsorok futószalagon ontják az alkatrészeket, és szerelik össze a bonyolult gépeket. De ez már nem mestermunka, hanem **tömegtermelés**.

Fiúk, ha a mai fémipar bármelyik mesterségét választjátok, igazi férfimunka lesz az. Erő, ügyesség, szakértelem kell hozzá.

Ha pedig nehéznek tűnik, merítsetek erőt, tudást kovács és ötvös őseitől. Ha a teremtő munka kezdete a múlt végtelenjébe vész, akkor jövőjének is végtelennek kell lennie.

Zsigmond Emese

*Hajnal-szint mutat már a vas setétsége,
Megpirosította a tűz melegsége.
Minden mocska, szennye, rozsdája leége,
Engedelmeskedik lágyult keménysége.
Zúgnak a pörölyök felemelt kezekben,
Üti ki-ki, lehet mennél erősebben.
A tűz és a munka hevíti testekben,
A repülő szikrák dongnak műhelyekben.
(Gyöngyösi István, 1693)*

WASS ALBERT

A mátyás és az őz meséje

Van az erdőben egy madár, mátyásmadárnak, más vidéken szajkónak nevezik. Szép kék tollai vannak a szárnyán, bóbitát is visel, és nagyon ügyes, élelmes, okos madár. Ebből származott a baj.

Ugyanis mindent nagyon gyorsan megtanult, amit a manók az erdő népének tanítottak. S nem csupán a saját mesterségét tanulta meg, hanem a másokét is. Megtanult fészket építeni, mint a vércse. Mogyorót törni, akárcsak a mókus. Makkot keresni, mint a vaddisznó. Az ölyvtől eltanulta az egerészést, a seregélyektől a kukacfogást, a vízirigótól a halászást. Mikor pedig a tündérek fütyölni és énekelni tanították a madarakat, a mátyás is megtanult mindegyiknek a nótájából valamit. Fütyölt, mint a rigó, csacsogott, mint a seregély, és vijjogott, mint a vércse. Ilyen okos és tanulékony madár volt ám a mátyás.

Mindez még nem lett volna baj. A baj abból származott, hogy szorgalmas is volt, meg élelmes is. Hamarabb meglegelte a mo-

gyorót, mint a mókus, a makkot, mint a vaddisznó. A rigók elől elette a legérettebb bogyókat, és ha este a seregélyek fecsegéséből megtudta, hogy valahol jó, kukacos helyre bukkantak: hajnalhasadtával ott volt már, megelőzve a rest seregélyeket, és a legkövérebb pondrókat ő falta fel.

Ezért aztán rendre megharagudtak reá valamennyien. Először a mókus ment el panaszkodni az Angyalok Tisztására.

– El kell tiltani a mátyást attól, hogy mogyorót egyék – követelte –, minden mogyorót hamarabb meglel, mint én!

De az Erdő Jó Angyala ezt felelte:

– Légy fürgébb, mint ő, és akkor te találod meg a mogyorókat!

Másodiknak a rigó ment el panaszkodni.

– Meg kell tiltani a mátyásnak, hogy bogyót egyék! A legjobb bogyókat eleszi előlem!

– Légy szemesebb – felelte az Angyal –, és akkor te leled meg a legjobb bogyókat!

– El kell tiltani a mátyást attól, hogy pondrót reggelizzen! – kívánták a seregélyek. – Mire reggel kimegyünk a földekre, ő már a legkövérebbeket összeszedte!

– Keljetek korábban – felelte az Angyal.

Ám egyikük sem hallgatott a szavára.

Egy reggel aztán megtörtént a baj.

Előző este a mókus talált egy szép mogyorót. Lusta volt hazacipelni, így hát elrejtette egy lapi alá. Másnap reggel a mátyás megtalálta. A mókus követelte, hogy adja vissza, és kergetni kezdte. Meglátta ezt a vaddisznó, és ő is üldözőbe vette. A mátyás kinevette őket, és fölrepült egy fára. Ekkor a seregélyek nekiestek a mátyásnak. Csatlakozott hozzájuk a rigó meg a vércse is és valamennyien, akik irigykedtek rá. Addig tépték a tollát, csipkedték, ütötték a csőrükkel, amíg lezuhant a fáról. A szelíd, jószívű őz gyorsan elrejtette a fű közé.

Már jött is a vadkan csattogó agyarakkal.

– Hol van az a hitvány mátyás? Hadd ropgtassam meg a csontjait!

– Elszaladt arra, fölele – hazudta az őz.

Jött a menyét.

– Hol van az a hitvány mátyás? Hadd szívjam ki a vérét!

– Elszaladt arra, lefele – mondta az őz.

Jött a róka. Szimatolni kezdett.

– Vérszagot érzek, te őz!

– A lábam vérzik – felelte az őz –, megütöttem egy kőben.

A mátyás pedig ott reszketett szegény a száraz levélcsomó alatt, amit rákapart hamarjában a jószívű őz. A szelíd kis őz őrizte, gondozta. Közben azonban hírül vitték a manók az Angyalok Tisztására, hogy mi történt az erdőben. Az Erdő Angyala összehívta a seregélyeket, a rigókat, a vércsét, a mókust, a vaddisznót meg a rókát.

– Gonoszságot cselekedtetek. Megbűntettek benneteket.

Azzal belekezdett egy hatalmas varázslatba. Egyszerre elkezdtek sárgulni a fákon a levelek! Ami azelőtt még soha nem fordult elő. Sárgultak, lehulltak. Szél jött, és végigsivított a kopasz fák között. Nagy, hideg fellegeket hozott a hátán, s a fellegekből hullani kezdett a hó. Belepte a földet, a fákat, a bokrokat, sziklákat, mindent. Tél lett. Az első tél a földön.

– Mindeddig jó dolgotok volt, de nem tudátok illően megbecsülni. Irigyeltétek mástól a szebb makkot, gömbölyűbb mogyorót? Most majd a hó alól kell kiássátok ezeket, ha enni akartok. És ez így lesz ezen túl minden esztendőben, hogy ne jusson időtök irigykedésre és gonoszkodásra.

Ezeket mondta az Erdő Jó Angyala. Az állatok pedig ijedten széledtek szét.

A rigók elindultak messzire, messzire, tengereken túlra. Kik lusták voltak, gyöngék vagy életterlenek, azok bizony kidőltek hamar, és elpusztultak a hosszú úton.

Így jártak a seregélyek is, a vércse is.

A mókusnak nem volt szárnya, hogy elszállhatott volna, így hát ő kaparta a havat reggeltől estig, hogy mogyoróhoz jusson.

A vaddisznó túrta a havat, jeget az orrával. Éhes volt, fázott és sajgott az orra.

A mátyás viszont fölgogyult hamar. Kinőttek rendre a tollai is, és mert ügyes volt, szorgalmas és életrevaló: újra csak megtalálta a legszebb mogyorókat, makkokat a hó alatt és a legkövérebb pondrókat a fák kérge alatt. De nem éhezett a jószívű kis őz sem, mert ő meg jóllakhatott a bokrok rü-

gyeiből, és nem kellett érte se havat, se jeget kaparnia.

Tudnod kell még azt is, hogy azóta a mátyásmadár nagyon hűséges barátja az őznek. Valahányszor veszedelem közeledik, azonnal kiabálni kezd.

Ezért aztán már nem irigykednek reá a többiek sem, mert hiszen nekik is hasznuk van abból, hogy a mátyás megkiáltja barátjának a veszedelmet. De nem is lenne idejük többé az irigykedésre, mert rövid a nyár, s sokat kell dolgozniuk, hogy összegyűjthessék maguknak a télirevalót.

Látod, aranyom, így van ez ám velünk, emberekkel is. Ezért mondtam el neked ezt a mesét. Valahányszor nagy gonoszságot tesznek az emberek, tél jön reánk is, sokesztendős tél, csak hogy mi másképpen nevezzük ezeket az emberi teleket. Nyomorúságnak, szenvedésnek, bajnak, rabságnak... sokféle szavunk van reá, de ugyanazt jelenti mind. Az emberek gonosz dolgokat követtek el, és Isten odafönről büntetéssel sújtja a világot.

Te azonban, aranyom, légy olyan az emberek között, mint amilyen az őz volt ebben a mesében, és akkor nem kell félned semmitől.

SZILÁGYI TOSA KATALIN rajzai

NAPSUGÁR

Szép, jó napot, kicsi őz,
jókor jöttél erre...

Zelk Zoltán

Az őz

Ki ne gyönyörködött volna már a kecses, csinos őzikében?

Jelzőlámpa a félhomályban. Vadásznyelven rőtavadnak nevezik, mivel nyári szőrzete vörösesbarna színű. Ősszel vedlik, és télire melegebb, hosszabb szálú, szürkés „bundát” ölt magára. A farka tövében viszont télen-nyáron messzire világító, fehér foltot visel, ezt nevezik „tükörnek”. Mire jó ez? A tükör „jelzőlámpa”, mint a kerékpárok „macskaszeme”. Meneküléskor az őz az előtte futó „jelzőlámpájához” igazodik, így nem szóródnak szét, s a veszély elmúltával ismét zárt csoportot alkotnak. Fontos ez számukra, hiszen – bár az őz érzékszervei kitűnően működnek – rá is érvényes a szabály: több szem többet lát. A csoport hamarabb észreveszi a veszélyt, mint a magányos állat. A bozótos félhomályában a gidák a tükör segítségével követik anyjukat.

De mi a boszorkánygyűrű? Így nevezi a nép a tisztásokon, egy-egy magányos fa vagy bokor körül, a letaposott fűben látható szabályos köröket. A modern kor embere arra is gondol, hogy UFO szállt itt le titokban, annak a nyoma maradt meg a fűben. A valóság az, hogy sem boszorkányok, sem UFO-k nem tevékenykedtek, csupán az őzek „fogócskázta”. Űzekedés idején, júliusban és augusztus elején ugyanis a bak kergeti a sutát, és a két állat körbe-körbe szalad, így keletkeznek ezek a szabályos körök. Végül a suta megunja a dolgot, és bevárja kergetőjét.

A gidácskák májusban születnek meg. Igen kedves, csinos kis jószágok, barna bundácskájukon hat sorban fehér pettyeket viselnek. Életük első napjaiban még bi-

CSILLAG ISTVÁN rajza

zonytalanul állnak a lábukon, azért anyjuk arra az időre, amíg lefelé, elfekteti őket egy páfrány vagy bokor tövében. Mivel a petytyes bundácska pont olyan, mint a lombok között játszó fény-árnyék foltok, a mozdulatlanul meglapuló, szagtalan állatkát nem veszik észre ellenségei.

– **Szegény kis árva! Elhagyta az anyja!** – kiált fel az arra vetődő kiránduló, és megsimogatja, vagy ölbe veszi a gidácskát. Rosszul teszi! Az őzike anyja ott van a közelben, ha azonban megérzi kicsinyén a „borzalmas” emberszagot, tényleg elhagyja, és a gidácska a ragadozók könnyű zsákmányává válik.

Szelíd őzike? Távolról sem! Különösen a bak igen ingerlékeny, támadó kedvű, s a bokrok közül váratlanul kirontva súlyosan megsebesítheti az erdőben málnát vagy gombát kereső embereket, főleg gyermekeket. Állatkerti adatok szerint az őzbakok sokkal több szerencsétlenséget okoznak, mint az oroszlánok és tigrisek együttvéve. Ez utóbbiaktól ugyanis mindenki fél, de ki gondolna rosszra, amikor a táncos lépésekkel közeledő őzbakot látja, amelyik csak azt puhatolja, hová is döfhetné legeredményesebben az agancsát.

Kiskópé

Mi a különbség a szarv és az agancs között? Minek van agancsa? Hát szarva? Melyik gomba névadója az őz?

Áprilisi megfejtés: Felhúzta a nyúlcipőt: gyorsan elszaladt. Nyúlfarknyi: rövid. Díjat nyertek: Sükösd Rebeka, Ördögösfüzes; Geangoş Attila, Petrilla; Hengye Anasztázia, Ottomány; Bálint Zsuzsánna, Székelyudvarhely.

Rejtvény-pályázat

A tanítókat köszönti a *Mindig csak adni* című vers. Hiányzó sorát a rejtvényből tudhatod meg, azt pedig, hogy beküldői közül ki nyert könyvjutalmat, szeptemberi lapszámunkból. Vidám vakációt kívánok!

A Rejtvénykirály

A jó öreg kút csendesen ontja vizét,
így telik minden napja.
Áldott élet ez, fontolgam:
csak adni, adni minden napon.
Ilyen kúttá kellene lennem.
Csak adni teljes életemben.
Mindig csak adni?
Ez terhet is jelenthet!
Jó kút, nem érzed ezt a terhet?
Belenézek, tükre rám ragyog:
„De hiszen a forrás nem én vagyok!
Árad belém, csak továbbadom,
vidáman, csendben és szabadon.”
Hadd éljek ilyen kút-életet,
.....
Nem az enyém, Krisztustól kapom,
egyszerűen csak továbbadom.

1	2	S	3	4	5	6	7	D
8			9					
10		11			12			S
13				14		15	16	
	J		17		18		I	
19		20		21		22		23
S		24	25		26			
27	28			29			30	
Z						T		

VAJNÁR ILONA rejtvénye

VÍZSZINTES

1. A megfejtés első része

8. Fejetlen akó!
9. Álomba ringató
10. Kívánság
12. Olasz Nóra névjege
13. Egy helység polgára
15. UMT
17. Sámli lesz belőle!

19. Ilyen csiga is van

21. Egy lélek se
24. Gál Irén névjege
26. Van bőven ideje
27. A húsvéti locsolkodás is ez
30. Inas közepe!

FÜGGŐLEGES

1. Hibáztat
2. Bánatában mélyet lélegzik

3. Lármás

4. Végül vasal!
5. Kis Tamás Ottó névjege
6. Jelen volt az eseménynél
7. Középen buta!
11. AAAAAA!
14. Tóparti növény
16. MIKÉNE
18. Színei ... Pál, magyar festőművész

19. A megfejtés második része

20. Idegen férfinév (IGOR)
22. Nagy Ábel névjege
23. Akta
25. ...bana, a virágrendezés művészete
28. Félig zene!
29. Keresztül

Nyertesek

A áprilisi REJTVÉNY-PÁLYÁZAT megfejtése: *Ahogy vénülnek, úgy szépülnek.* Nyertesek: a székelyudvarhelyi Orbán Balázs Iskola IV. B osztálya; a gyulakuti III. B, a szilágynagyfalusi II. B, a jobbágytelki III. osztály; Cseresznyés Carmen, Oroszhegy; Wagner-Kerekes Andrea, Olthévíz; Ciobanu Jusztina, Végvár.

Ti küldtétek

1

Gál Andor és Buzási Norbert, Csíkdánfalva: nyári ünnep.

1. Focista öröme 2. Angol igen 3. Becézett Emília 4. Mező 5. Vízrel tisztít 6. Zivatar 7. Adnak neki 8. Nemzet 9. Ész 10. Kenyérsütő mester

1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

2

Sipos István Márton, Magyarlapád, illetve **Kónya Ingrid,** Papolc: idén júniusban ünnepeljük.

1. Hálót szövő rovar 2. Héja népiesen 3. Melegítő égítést 4. Felső végtag 5. Gyilkolt 6. Téli nyakravaló 7. Nóta

1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		Y
10		

3

Bajkó Róbert és Ördög Zsombor, Kovászna: kedvenc évszámom.

1. 24 óra 2. Angol igen 3. Kerti szerszám 4. Ollós állat

1			
2			
3			CS
4			
5			
6			
7			

4

György Attila, Kovászna, illetve **Visky Miriám,** Nagyvárad: már nagyon vártuk.

1. Vakkantani kezd! 2. Gépkocsi 3. Zárat nyitunk vele 4. Elektromosság 5. Macskagyerek 6. Inni ad neki 7. Véded

Tóth Katalin, Székelykeresztúr

5

Aknai Richárd, Magyarlapád: ide járunk legszívesebben.

1. Vonat jár rajta 2. Öt meg öt 3. Ollós állat 4. Anya párja 5. Vízparti növény 6. Egyik égtáj

1					
2					
3					
4					
5					
6					

6

A szudokút **Varga Kitti,** erdőfülei olvasónk küldte be: töltsd ki az ábrát

1-től 6-ig terjedő számokkal úgy, hogy minden sorban, oszlopban, valamint a vastag vonalakkal elválasztott részekben mindegyik számjegy csak egyszer szerepeljen.

		4		1	
3				2	
	6				3
		3	4		
		5	6		
		6			1

– Hogy mi micsoda fordított életet élünk! – mondja egyik molylepke a másiknak.

– Ugyan miért?

– Mert nyáron bundába bújunk, télen pedig fürdőruhába!

Rigó Szabina, Székelyzsombor

1	2	3	4	5	6

Találd ki!

7

Csak a tied, mégis mások használják többet. Mi az? A találós kérdésre megkapod a választ, ha az üres pöttyökbe beírod a gyerekekhez tartozó betűket.

A

D

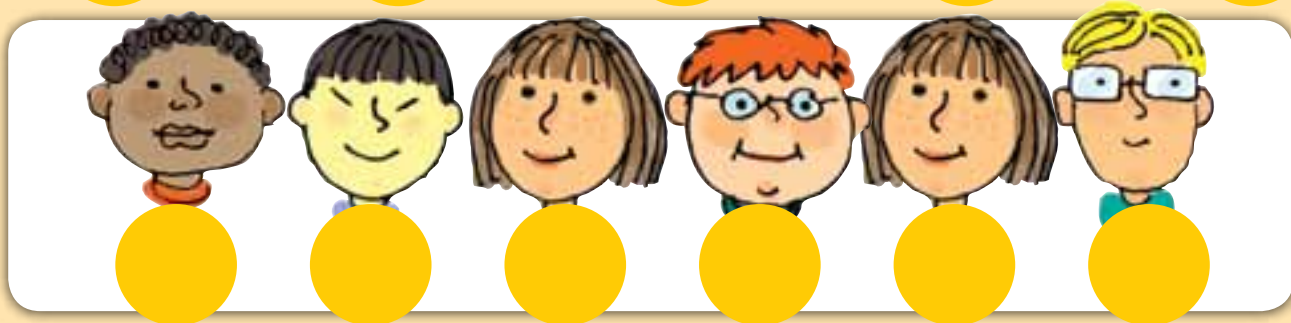
E

N

V

Ti mondtátok

8

Csak azokat a mezőket feketítsd be, amelyekben fekete pöttyöt találsz. De azokat egészen!

Tóth Ágnes gyűjtéséből:

Egyszer olyan beteg voltam, hogy 40 kiló lázam volt.

Anya pocijában van egy baba, csak azt nem tudom, hogyan nyelte le.

Az anyukákra nem szokás kiabálni, ők hasznosak.

A félsziget egy olyan sziget, amit nem fejeztek be teljesen.

A Nagyi azért kövér, mert tele van szeretettel.

A svájci teheneket elsősorban csokigyártáshoz használják fel.

A lepke olyan rovar, amely a helikopterek családjából származik.

Az állatkert szuper hely. Olyan állatokat is lehet ott látni, amelyek nem is léteznek.

Nem tudom, hány éves vagyok, mert ez állandóan változik.

Nagyon megijedtem, amikor Anya megbetegedett. Azt hittem, Apu fog főzni ránk.

Az akvárium egy mini-tenger, ahol a házi halcskák úszkálnak.

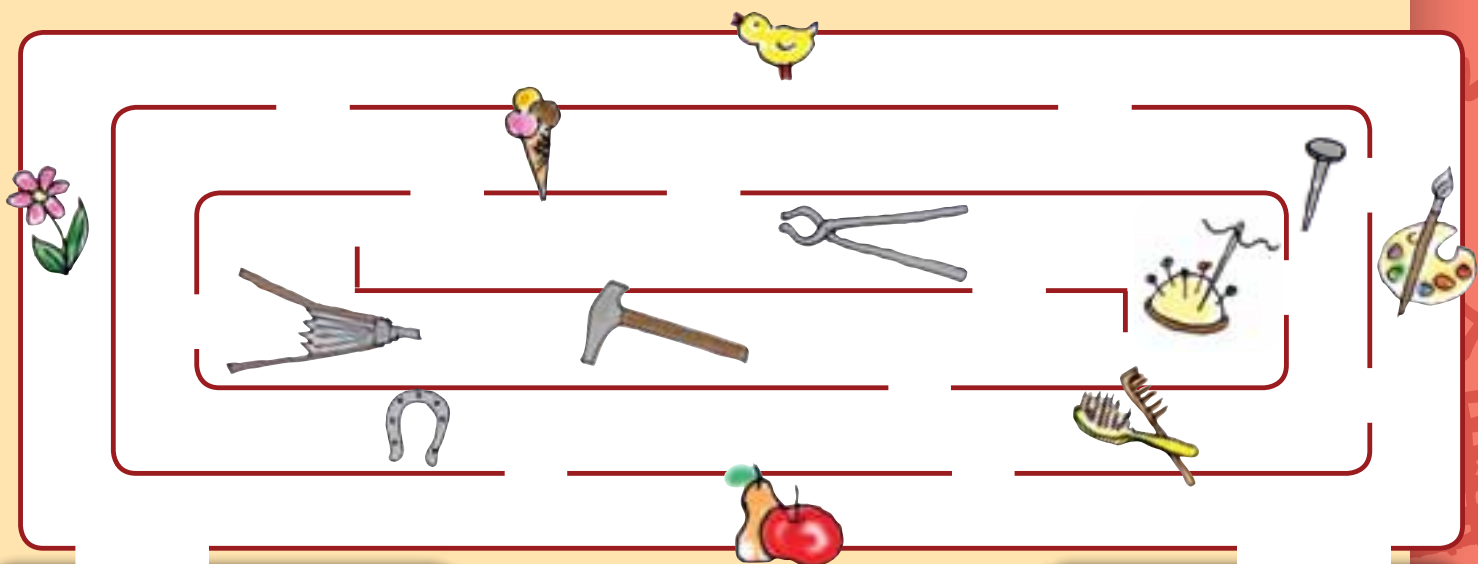
A teheneknek nem szabad gyorsan futniuk, hogy ki ne lötyögjön a tejük.

A férfiak nálunk csak egy nővel házasodhatnak. Ezt úgy hívják, hogy monotonia.

Májusi megfejtések

1. Villám 2. 4 fehér és 3 pej ló lakik az istállóban 3. Nárcisz, tulipán, liliom, jácint 4. Jóanyám 5. Május 6. Orgonavirág

9

Úgy vezesd Kószabó-sza-kovácsot az üllőjéhez, hogy közben csakis a saját szerszámaikat szedegesse össze, és egy útszakaszt se járjon be kétszer.

Maszat Művész

Havonta
3 díjat

Nem csak a pontos, kidolgozott, a tárgyakat felismerhetően ábrázoló rajz lehet szép, hanem egy szabadabb, a valóság helyett inkább a képzeletünkre támaszkodó alkotás is. A képzőművészetben az ilyet úgy nevezik: absztrakt (azaz elvont). Próbáld ki te is!

A márciusi derűs, báránfelhős, lepkékkel, madarakkal benépesített eget most, júniusban is jól esik nézegetni. **Díjazottak: Csog Andrea, Erdőfüle (1), Șerbănați Eliza, Szászrégen (2) és a révi III. B osztály (Halász Orsolya – 3).**

Portik Dorottya,
Gyergyószentmiklós

1

2

3

Szólj, szám!

A Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedő temesvári országos döntőjén 15 csapat versenyzett:

Gyulakuta, IV. A (I.); Székelyudvarhely, Bethlen Gábor Iskola, IV. A (II.); Kézdivásárhely, Molnár Józsiás Iskola, IV. B (III.); Szováta, Illyés Lajos Iskola, IV. B (Dicséret); Kézdivásárhely, Petőfi Sándor Iskola, IV. B (D); Gyergyóditró, IV. SbS (D); Csíkszereda, Petőfi Sándor Iskola, IV. C (D); Szatmárnémeti, A. Popp Művészeti Líceum, IV. B (D); Marosvásárhely, L. Rebreanu Gimnázium, IV. E (Lepedus Janka Napsugár-díj); Kovászna, IV. A (Napsugár-díj); Nagybánya, N. Iorga Iskola, IV. C.; Brassó, Áprily Lajos Gimnázium, IV. B; Székelyszáldobos, IV. B; Arad, A. Vlaicu Iskola, IV. M; Temesvár, Bartók Béla Líceum, IV. B.

Áprilisi megoldások: 1. Kifecsegte a titkot. Ne titkold a hibádat. Titkon odalopakodott, és megleste. Szigorúan titkos üzenettel érkezett. A nővérem nem mond meg semmit, mindig titkolózik. A régi kastély titokzatos. A király legféltettebb titkait a titoknok őrizte. Ma minden intézménynek van titkár-sága, ahol titkárnők dolgoznak, de már nem tartják titokban munkájukat. 2. A hideg: farkasordító, csattogó, csikorgó, borzongató, fogvacogtató, jéghideg, olyan hideg van, hogy a kutya eltörik a kanyarban, a kutyát sem verik ki a házból, a könnye ráfagy az arcára, a keze a kilincstre, megfagy a lélegzete, a lelke is. A meleg: fullasztó, tikkasztó, rekkenő, langy-, banánérlelő, gutaütő, hájolvasztó, hőség, hóguta, kánikula, olyan meleg van, hogy elolvadok, megsülök, megfulladok, megüt a guta.

Levelező

- Nyár van, és szabad, boldog, hosszú-hosszú szünidő! Játsszatok, olvassatok, örüljetek barátaitoknak,

testvéreiteknek, szüleiteknek. Szeptemberben pedig, amikor kint fáradni kezd a fény, osztályotokba ismét bekukucskál a Napsugár. Viszontlátásra, írjatok nekünk: Molnos Ibolya, Nagyszeben; Gellért-Székely Dóra, Küsmöd; Hevesi Anett Cintia és Krisztián Zsolt, Mezőbaj; Dankó Blanka, Nagybánya; Zay Mónika, Farkas Szilvia, Szilágyfőkeresztúr; Mészáros Barbara Réka, Szilágycseh; Rezi Emőke, Alsóboldogfalva; Bogyó Noémi, Zabola; Portik Szabolcs, Gyergyószentmiklós; Kiss Csenge, Szamosújvár; Albert-Nagy Henrietta, Kolozsvár; Adlevák Alexandra Dóra, Szilágynagyfalu; Bálint Zsuzsanna, Székelyudvarhely; Gyib Miki, Medvés; Dénes Tamás,

A legkitartóbb 33 csapat NYELVŐR-DÍJAT kap a Napsugártól:

Csikjenőfalva, IV.; Erdőszentgyörgy, IV. B; Ger-nyeszeg, IV. B; Gyergyóditró, IV. B; Gyergyószentmiklós, Fogarassy Mihály Iskola, IV. C; Hármasfalva, IV. A; Héderfája, IV., Kovászna, IV. B; Lövéte, IV. A; Marosszentgyörgy, IV. C; Marosvásárhely, 2-es Iskola, IV. C, Al. I. Cuza Gimn., IV. F; Bolyai Líceum, IV., Fr. Schiller Gimn., IV., G. Coșbuc Gimn., IV. B, L. Rebreanu Gimn., IV. F; M. Viteazul Gimn. IV. D, R. Guga Gimn., IV. B, Szász Adalbert Sportlíceum, IV. B, Unirea Líceum, IV. B; Marosludas, IV. D; Mezőbergenye, IV.; Nagybánya, Petre Dulfu Iskola, IV. C; Nagyvárad, Juhász Gyula Iskola, IV.; Nyárádgálfalva, IV.; Sáromberke, IV. B; Segesvár, IV. C; Szászrégen, A. Maior Gimn. IV. B, P. Maior Iskola, IV. B; Szatmárnémeti, Bălcescu-Petőfi Iskola IV. B; Székelyudvarhely, Tompa László Iskola, IV. A; Szilágynagyfalu, IV. C; Temesvár, Bartók Béla Líceum, IV. A.

Varsolc; Bálint Dániel, Zajzon; a szatmárnémeti A. Popp Művészeti Líceum III. B, a Hám János iskolaközpont III. B; a nagyvárad D. Cantemir Iskola III. D; a kézdivásárhelyi Petőfi Sándor Iskola III. A és B; a csíkszeredai Petőfi Sándor Iskola III. C; az aradi A. Vlaicu Iskola IV. M; a gyergyószentmiklósi Vaskertes Iskola III. A, a Fogarassy Mihály Iskola IV. B és IV. C; a székelykeresztúri Petőfi Sándor iskola II.; a négyfalusi Zajzoni Rab István Líceum IV.; a marosvásárhelyi Al. I. Cuza Gimnázium III. E, a G. Coșbuc Gimnázium IV. B; a szászrégeni P. Maior Iskolaközpont IV. B, az A. Maior Gimnázium III. B és IV. B; a nagybányai N. Iorga Iskola III. C osztálya; a vajdahunyadi II. C; az ivói II-IV.; a bánffyahunyadi II. C, a sárvásári IV.; a szilágyosmlyói III. A és B; a csíkszentdomokosi III.; a gyergyóditrói IV. B; a kovásznai IV. A; a tor-dai III. A és B; a siménfalvi III.; a nyárádszeredai II. B; a hármásfalusi IV. B; a nyárádgálfalvi IV.; a szilágynagyfalusi IV. C; a sáromberki III. B; a gyimesközéplöki IV.; a csíkbánkfalvi IV. B osztály; a bitai, a székelyszenterzsébeti kisiskolások.

- Szavalóverseny, találkozás László Noémi költővel és a Napsugár szerkesztőivel – foglalták össze **Aranyos menti** olvasóink szép, tavaszi élményüket, melyet a **tordai Jósika Miklós Líceum tanítói közössége** szerzett minden résztvevő gyermeknek és felnőttnek.

- A Napsugár cikkei is segítették **Lőrincz Tünde** és **Sebestyén Jolán tanító néni** III. osztályát a **székelyudvarhelyi Benedek Elek Líceum**-ban, hogy sok érdekes ismeretet gyűjtsenek népünk ősi tudásáról. Munkájuk eredménye, hogy a XII. Országos Rovásírásversenyen, Szamosújváron **Tamás Boróka I., Major Kata** IV. díjat nyert.

- Köszönünk minden ötletet, segítséget. Így búcsúzik tőlünk régi, hű és igencsak tevékeny barátunk, **Bak Márta tanító néni** IV. osztálya a **kolozsvári Zenelíceumból**.

- **Zurik Mónika tanító néni** mosolygó **nagykárolyi** csapata a V. Lucaciú Iskolából boldogan mutatja Napsugár oklevelét. A Mesevetélkedő megyei döntőjén gyermeklapunk különdíját is elnyerték.

- **Cirják Márta tanító néni** felvétele nem szakácsversenyen, hanem az **aradi Könyvmolyok Napsugár-vetélkedőjének** azon a fordulóján készült, amikor Kószabósza épp a szakácsmesterséget mutatta be.

- **Szabadka** ma Szerbiához tartozik, hajdan magyar város volt, a Délvidéknek nevezett tartomány központja, nagyszerű írónk, Kosztolányi Dezső szülőhelye. Itt is vannak olvasóink, mégpedig **Grubanov Emília tanító néni** osztálya, akiknek munkáit több lapszámban közöltük.

- **Válaszok Kószabósza áprilisi kérdéseire:** Kertek: virágos, zöldséges, veteményes, gyümölcsös, vadas, botanikus, csemete, tan, minta, fűvészt, téli, függő, paradicsom. A növénytan görög eredetű neve: botanika. A kertész szerszámai: ásó, kapa, gereblye, kasza, metszőolló, bicska, fejsze, talicska, ültetőbot. A zegzugos sövényösvény a labirintus. A kertész a fűvet, a gazt kaszálja, a sövényt nyírja, a faágat metszi, nyesi, a fát fűrészeli, hasítja. **Nyertesek:** **Gogancea Nóra**, Brassó; a **szászrégeni A. Maior Gimnázium** III. B osztálya; az **erdőfülei** IV. osztály.

Itt születtem

Kicsiny falu ez a Vajda,
Itt élünk mi évek óta.
Óvodából iskolába,
Vagyunk mi a tanulásba'.
Friss levegő, meleg tej,
Megvan minden, ami kell.
Szilágyi Krisztina, II. osztály

Régi-új református templomunk

Kopjafa emlékeztet hőseinkre

*Szép vagy, alföld...
Nemcsak Petőfi, mi is szeretjük*

Bemutatjuk nektek szülőhelyünket, **Biharvajdát**.

Bihar megyében, az Érmelléki hegyek alatt, a Berettyó és a székelyhídi vasútvonal mentén fekvő település, mely Biharfélegyházához tartozik. A trianoni országvesztés előtt Bihar vármegye szalárdi járásához tartozott.

Nevét az írott források 1285-ben említik először. Az 1300-as évek elején püspöki birtok volt. 1475-ben a korabeli oklevelekben Woywoda néven bukkant fel. Az 1800-as évek első évtizedében a Dobozy család volt a település birtokosa, aki a faluban két kúriát is építtetett. Az 1900-as évek elején Beck Henrik volt a település nagyobb birtokosa.

Az 1913-as népszámláláskor 765 lakosából 733 magyar, 31 román, 645 református, 42 római katolikus, 40 ortodox volt.

Református templomunk régi, egyes részei még az Árpád-kori katolikus templomból valók, mely valószínűleg a XII. században, de mindenképpen a tatárjárás előtt épült. Ennek a korai templomnak a bővítése, a XIII. század folyamán folytatódott. A ma álló templom felépítésére 1807-től kezdve gyűjtöttek pénzt a hívek-től, de a munkálatok évtizedekig elhúzódtak. A templom 1999 Karácsonyán lángok martalékává vált. Az újjáépítő munkához 2000. június elsején fogtak hozzá, és egy év múltán, június negyediken ismét megszólaltak az új vajdai harangok.

Biharvajdán egy óvoda és egy I–IV. osztályos iskola működik. A kis létszám miatt egyetlen összevont osztályban tanulunk, magyar nyelven. Örömmel járunk iskolába, de szórakozni, ünnepelni is szeretünk.

Összevont osztályban tanulunk

A „Halloween party” újkeletű ünnepünk, Amerikától tanulta el a világ. Mi is megtartottuk: tökf faragással, szellemkészítéssel, boszorkánysapkával, sok-sok színezővel, rajzzal.

A szülőkkel együtt farsangoltunk, jelmezeket készítettünk és versenyeztünk.

Minden évben megünnepeljük a Húsvétot, a Föld napját, köszöntjük az édesanyákat Anyák napján, és sok-sok kiránduláson, versenyen veszünk részt.

Március 15-én minden évben megemlékezünk az 1848-49-es forradalom hőseiről. Az emlékünnepséget Biharfélegyházán kezdjük, s ezt követően átjövünk Biharvajdára, ahol istentisztelettel kezdődik az ünnepi műsor, a kórus előadásával folytatódik, majd a gyermekek versei következnek, végül a szabadságharcba oda- vesztett vajdaiak emlékére állított kopjafa megkoszorú- zásával és fáklyás felvonulással zárul az ünnepség.

Falunkban minden évben megrendezik a szüreti bált lovas és hintós felvonulással, utcai táncokkal. Ilyenkor mindenki megkóstolhatja a vajdaiak kedvenc ételét, a babgulyást.

Mindenkit nagy szeretettel várunk hozzánk! Vendégszeretetünk mellett hív titeket falunk szépsége, a gyönyörű ki- látás, a festői vajdai táj és a messzeség.

A Mikulás is jól érezte magát nálunk

Szerkesztette SASS EMŐKE
tanító néni és a kisiskolások.

Készülnek a töklámpások

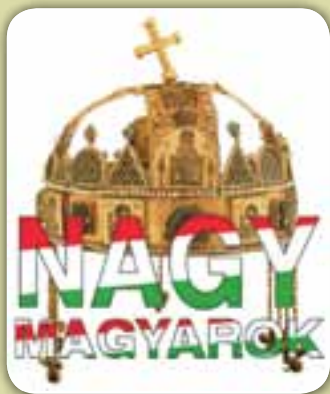

A szülőkkel együtt farsangoltunk

A szüreti bál az egész falu ünnepe

Rád is vár egy feladat

Kedves gyerekek! 2008 szeptembere óta* 28 részben közel 280 nagy szülöttjét mutattuk be népünknek, akik hírt-nevet, megbecsülést szereztek a magyar névnek szerte a világon. És hányan vannak még, akik megérdemelnék, hogy szóljunk róluk! Bizony kevésnek bizonyult két Napsugár-oldal e rovat számára.

Bármelyik terület nagy magyarjait akartuk számba venni, sokkal többen voltak, mint ahányat akár néhány szóban is bemutathattunk nektek. Bár korántsem értünk a végére, hiszen a kimagasló magyar teljesítmények száma egyre gyarapodik, most véget vetünk sorozatunknak. Reméljük, elértük célunkat: felfigyeltek nagy magyarjainkra, büszkék vagytok rájuk, és igyekeztek követni példájukat.

- A nagy teljesítményekről olvasva ne legyintsetek lemondóan: „En erre sose lennék képes, nem vagyok elég okos, tehetséges, erős, ügyes, gazdag vagy szép hozzá.” Láthattátok, hogy a Jóistentől kapott rendkívüli képesség még nem elég a nagysághoz: munka, kitartás, akarat, hit és áldozat, no meg a közösség segítsége nélkül elkallódik a legnagyobb tehetség is. Ezt tanuljátok meg hírességeinktől: a lelki, emberi nagyságot.

Szent László, a hős lovagkirály Erdély védőszentje. Bárdja a hit és az igazság jelképes feje.

- *Nem az, kinek sok eszméje, de kinek egy meggyőződése van, az válhat nagy emberré. (Eötvös József)* Ne kapkodj száz felé, ne utánozz másokat. Igyekezz megtalálni a saját életfeladatodat, és tarts ki mellette. Ne feledd: híres vagy gazdag az önző ember is lehet, de „nagy” csak az, aki másokért él.

Gróf Széchenyi István „a legnagyobb magyar” – így hajtott fejet a békés építő előtt a forradalmár Kossuth Lajos. Széchenyi vagyonát, tudását, minden erejét hazájának felemelésére szentelte. A közösségért élj – tanít tetteivel, könyveivel: „*Semmi sem emelheti fel anyaföldünket, csak agyvelőnk s kezeink. Legyünk igaz hazafiak, nem annyira szájjal, mint inkább vállal.*”

- *Gondolj merészet és nagyot, és tedd rá éltedet. (Vörösmarty Mihály)* Bízzál magadban, ne légy megalkuvó: akaratodtól függ, hogy mire vagy képes. Tanulj a mesehősöktől: ne a könnyebb utat válaszd. Ne kápráztasson el a rövid életű, mai csillagok reklámfénye, a munka nélkül öledbe pottyánó siker.

● Ha megtaláltad hivatásodat, ne sajnáld érte az áldozatot, tanulj, dolgozz, hogy mestere légy szakmádnak. Ne félj, ha valóban a helyeden vagy, mindez nem tűnik majd nehéznek. Épp arról ismered meg a neked szánt feladatot, hogy örömmel végzed, szépnek érzed.

Kőrösi Csoma Sándor Tibet zord kolostoraiban feledve hideget, éhséget, utolsó leheletéig szenvedéllyel kutatta a szanszkrit nyelvet, irodalmat, és kereste a magyarság eredetét.

● *Csak akkor születtek nagy dolgok, ha bátrak voltak, akik mertek. (Ady Endre)* Nagyjaink életútja arra is tanít, hogy a megtalált hivatás még nem jelent biztos sikert. Bátorság, lelkiező kell, hogy legyőzz minden akadályt, legfőképp saját gyengeségedet.

Szabó Kati, a törékeny zágoni kislány a test fölötti győzelem, a szép mozgás, az akaraterő bajnoka.

● *Bámulatos és hatalmas a magyar nyelv kifejező ereje és hatása a magyar fiatalokra. (Teller Ede)* A Nobel-díjasokról szóló első fejezet óta többször jutottunk arra a következtetésre, hogy nagyjaink sikerének titka anyanyelvünkben és a magyar iskolában rejlik. Napóleon azzal biztatta katonáit, hogy mindenikük marsallbotot hordoz a tarisnyájában, azaz vitézségén múlik, hogy marsall lesz-e belőle. Neked anyanyelved a marsallbotod: a különleges esélyed arra, hogy tudós, művész, feltaláló, de arra is, hogy igaz, teljes ember váljon belőled. Anyanyelved ereje nemcsak arra elég, hogy megnevezd, hanem arra is, hogy megértsd, sőt alakítsd vele a világot és önmagadat.

Szent-Györgyi Albert Nobel-díja a bizonyíték arra, hogy nemcsak külföldön juthattok el a tudomány csúcsaira.

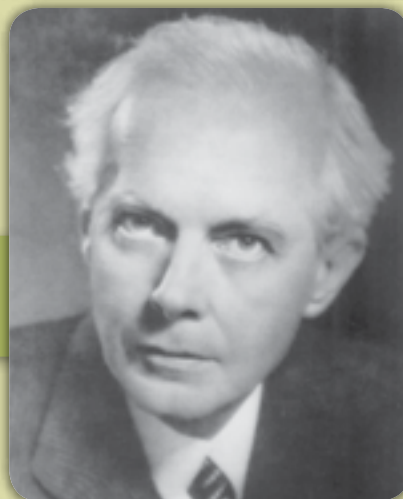

● *Míg kisebbítnek, lassan megnövünk. (Dsida Jenő)* Sorozatunk legfőbb üzenete, hogy legyetek büszkék és biza-kodók: teremő anyanyelvünk, közösségünk erkölcsi rendje, szorgalmunk, tehetségünk képessé tesz a legmagasabb csúcsok meghódítására. Álljanak előttünk példaként a legnagyobb magyarok: tudjunk róluk, mutassuk meg őket a bennünket támadó, lekicsinylő világnak.

Bartók Béla érzékeny, tiszta lelke méltó volt arra, hogy a Teremő a mikro- és a makrokozmosz legszebb zenéjét sűgja a fűlébe.

A magyarság tengernyi értéket teremtett. Rád is vár egy feladat. Keresd meg, és tedd rá éltedet.

Zsigmond Emese

FAZAKAS CSILLA rajza

MÓRA FERENC

A hadak útja

Elmondta a gyulakuti
Bálint Róbert
2010 májusában
a marosvásárhelyi
Országos
Regemondóversenyen.

Ha a fej meghal, utána vész a test is. Attila után széthullott roppant birodalma. A meghódított népek fellázadtak, a hun utódok egymás ellen fordították a fegyvert. Véres csatákban elhullottak Attila fiai. Csak egy maradt közülük életben, a legkisebb, legkedvesebb: Csaba vezér. Mikor a felszabadult rab népek megosztottak Attila országán, Csaba vezér összegyűjtötte a megmaradt hunokat, és azt mondta nekik:

– Messze, messze, ahol a nap támad, Szittyaország földjén élnek a mi jó rokonaink, magyar testvéreink. Ha akarjátok, el-

vezetlek oda, s együtt jövünk vissza, újra elfoglalni Attila apánk országát.

Föl is kerekedett erre a hun sereg, mindössze néhány ezer vitéz asszonyostul, gyerekestül, de Erdély havas hegyeinél nem jutottak tovább. Ott a Réka-patak partján megállottak, és Csaba megfelezte a hun csapatokat:

– Egyik fele velem jön Szittyaországba, hírt vinni a testvéreknek, másik fele itt marad a magas bércek közt, és visszavár bennünket.

Azokat, akik ottmaradtak, megtanította kőből, fából házat építeni a sátor helyett, s azt mondta nekik:

– *Meddig a tűz hideg nem lesz,
meddig a folyó le nem foly,
meddig télre tavasz derül,
meddig égből jön az áldás,
addig, jó népem, itt székelj!*

És lett e nép neve székely. S hogy nagyobb kedvük legyen a sok ellenség közt itt maradni, megígérte nekik Csaba vezér, hogy hadával tüstént visszafordul segítségükre, ha azt üzenik, hogy bajban vannak.

– Üzenhettek tűzzel, vízzel, hírmondótok lehet a levegő vagy maga földanyánk is.

Alig lovagoltak el Csabáék egynapi járóföldre, rettentő szél zúgatta körülöttük az erdőt, hozta az üzenetet a levegő:

– Vissza, Csaba, vissza, bajban van a székely!

Rögtön visszafordultak a hunok, s mind levágták az ellenséget.

Aztán újra megindultak Szittyaország felé. El is mentek jó darabon: megáradt folyó állta útjukat. Víz hozta az üzenetet:

– Vissza, Csaba, bajban van a székely!

Harmadszorra már hetedhét országon túl jártak, mikor jeges fürgeteg zúdult rájuk rettenetes égzengéssel, villámlással. Égi tűz hozott üzenetet.

Visszafordultak, megint megmentették székely véreiket az ellenségtől. Azután már akadály nélkül elérkeztek Szittyaországba.

A magyarok nagy szeretettel fogadták a hun testvéreket. Megosztották velük sátraikat, kenyerüket, meghallgatták hírmondásukat Attila örökéről, és végre azt mondták nekik:

– Most még gyengék vagyunk arra, hogy átvegyünk akkora örökséget. Sokasodnunk kell még arra. Maradatok nálunk addig, azután majd együtt induljunk!

Le is telepedtek Csabáék a magyarok közt. Szépen meg is öregedtek, szemüket is lehunyták örök álomra, s a magyarok eltemették őket szép zöld hantok alá, lovastul, kardostul.

Ott aludtak aztán száz meg száz eszten-deig háborítatlanul. Akkor megint ellenség fogta körül a székelyeket Erdélyben. Még nagyobb, még hatalmasabb, mint azelőtt. Egy álló hétig harcolt a székely, de hiába! Sok volt az ellenség!

Sötét éjszakán utolsó csatájukat vívták. Reszketett, dobogott lábuk alatt a föld a nagy viaskodásban, s a székelyek öregjei sóhajtoztak:

– Hej, Csaba apánk, most már te sem segísz meg bennünket!

Bizony, most is megsegítette.

Székely lábak dobogása végigszaladt hetedhét ország földjén, s megrezzengette a halott hunokat a zöld halmok alatt:

– Ébredj, Csaba, ébredj, bajban van a székely!

Abban a pillanatban Erdélyország fölött nagy csörgés-csattogás támadt az égboltozaton. Zabla csörgött, kard csattogott, Csaba vezér ragyogó lovasai tűntek föl az égen a csillagok között:

– Ne hagyd magad, székely! Itt vannak Csabáék! Égbeli halottak segítik az élőt!

Új erőre kaptak a székelyek.

Az ellenséget pedig megvette a rémület. Elhányta fegyverét, futott esze nélkül, ki merre látott. Egek országútján robogó lelkekkel ki tudna csatázni?

A székelyek megszabadultak. Csaba vitézei pedig visszatértek a zöld halom alá azon az úton, amelyiken jöttek. Az a fényes fehér út azonban, amit paripáik patkói tapostak, megmaradt az égen, s ma is ott világít. A Tejút az, amelyet a székely ember ma is Hadak útjának hív. Megláthatjátok az égen minden este, ha fölnéztek rá.

Balajti Adrienn,
Nagyvárad

Pacsirták csapata,
Belényesújlak

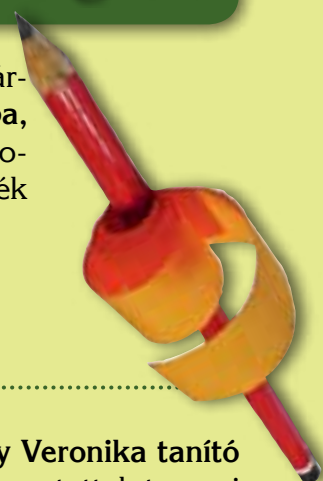

Hám János Iskolaközpont,
Szatmárnémeti

Nyári (ezer)mesterségek

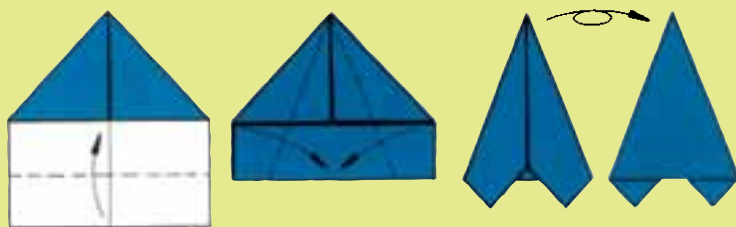
• Ha borús az ég, varázsolj rá szivárványt, mint **Keresztes Csaba, sarmasági** olvasónk. A papírcsíkokat feltekerte, drótra fűzte, és a kék alaphoz rögzítette.

• A csikmenasági gyerekek **Károly Veronika tanító** nénivel tépett papírdarabkákból ragasztottak tengeri tájat. **Tompos Anna** munkája.

• **Marossán Antónia, halmi** olvasónk kartonkígyója festett kövek között tekergőzik.

• Bánffyhunyadon, **Boldizsár Tünde tanító** néni osztályában készült az aranypapír nap-virág.

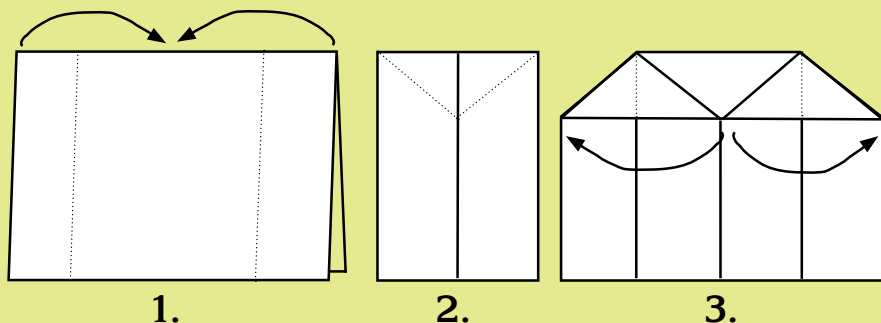
• Hasonló módszerrel hajtogatta virágait **Kun Ildikó tanító** néni osztálya is a nagyváradi A. Mureşanu Iskolában.

- **Nagy Lenke tanító néni** ivói kisdíákjai színes papírból vág-ták-ragasztották a pompás csokrot.

- **Bodoki Lili tanító néni** küldte el nekünk az **udvarfalvi** gye-rekek sohase hervadó, kartonszirmú, gipsz-bibéjű virágait.

- **Csorba Szilvia, gyergyószentmiklósi** olvasónk és **Bartha Denise tanító néni** **tordaharaszti** tanítványai ugyanab-ból az alapformából hajtogattak, festettek házakat, temp-lomot. Készítsd el te is a saját utcádat.

- **Geréb-Harmat Izabella tanító néni** osztályában, a **székelyudvarhelyi** Orbán Balázs Iskolában él, és színesen pompázik a néphagyomány. A festett cserép, ládika, falap a legjobb ajándék – ragadj ecsetet te is.

Irkafrka

Mit rajzoljak?
Zúgó erdőt nem tudok,
csendes réten átfutok,
s vajon mit pillantok?
Tündöklő napot, rétet.
Ezt rajzolom máma!
Az eget és a napot,
a tündöklő éket.

Pálfi Szidónia, Torda

Június-tündér
bezárta az iskolát,
örülnek a gyerekek,
nincs iskola tovább.
Nyár van! Nyár!
Nincs iskola tovább!

**Varga Tímea,
Erdőfüle**

**Bara Szilvia Réka,
Torda**

**Lukács Andrea,
Marosvásárhely**

**Ferencz Anna,
Gyergyószentmiklós**

Valamit mindig álmodom.
Tegnap egy hajón ültem,
a múltkor kettő volt belőlem,
nemrég pedig repültem.
Néha nagy vagyok álmomban,
egyszer meg virág voltam:
azt hiszem, piros színű –
egy hangyaboly közepén nyílтам.

**Barabási Barbara Noémi,
Marosvásárhely**

Kotkodácsol rétem táján tyúkocska,
A nagy mezőkön áll a magocska,
Kiugrik egy bokorból Dorottyá,
Messze szalad innen a nyulacska.

**Coteț-Bakos Dorottya,
Gyergyószentmiklós**

Szeretettel köszöntjük
a tanító néniket, bácsikat!

**Czimbalmos Brigitta,
Gyergyószentmiklós**

**György Júlia,
Magyargyerőmonostor**

Ő volt az, ki elindított
a világ útjára engem,
Ő volt, ki elmagyarázta,
mit kell, s mit nem kell tennem.
Kívánom, hogy boldog legyen,
s nemcsak egy-két hétig,
kívánom, hogy boldog legyen
élete végéig!

**Lengyel Norbert,
Marosvásárhely**

Tanítónőnk büszke ránk,
Mert mi vagyunk a B osztály.
Tanulunk is ügyesen,
Kedvébe' járunk mindenben.
Szeretjük őt nagyon-nagyon,
Minket soha el ne hagyjon.
Szép és okos, céltudatos,
Ő a mi tanítónk.

**Madaras Henrietta és Kakucs
Henrietta, Erdőszentgyörgy**

Parkba akarok menni,
S aztán lángost enni,
Aztán csúszdázni,
Végig hintázni!
Mindenre felülök,
Semmit se kerülök!
Bújócskázok, görizek,
Vidáman biciklizek.

Koós Imola, Szászrégen
Csillag Alex, Gyergyószentmiklós

A nyár fényes, az illata édes.
Nagy az aszály, a mama kapál.
Minden ország ünnepel,
Mert az iskola és a munka
Szünetel.

Maksai Szilárd,
Erdőszentgyörgy

Kezdődik a vakáció,
hegyre, dombra indulok.
Táska, könyv, falitábla,
vidám szemem ne is lássa.

Csepán Emma Katinka,
Erdőszentgyörgy

Minden jó, minden szép,
ha a tengeren kék az ég.
Meleg legyen a tenger vize,
és jó legyen a parton a zene!

Ambrus Krisztina,
Csíkszereda

Ez a pitypang, jaj, de sárga,
mint az ágyon a nagy párna!
Az én álmom, jaj, de szép,
mint egy nagy, pitypangos rét.

Szakács Zoltán,
Marosvásárhely

Nyáron mindenki vidám,
Nézz csak körül,
Zöld a fű a réten,
Tele nevető kisgyerekekkel.
A nyár gyönyörű.

Kiss Krisztina, Szilágynagyfalu

Szente Noémi, Brassó

Meleg, meleg, forróság,
A fagyiskocsi hol van hát?
Itt van végre, gyerekek,
Gyertek gyorsan, egyetek!
E világon párja nincsen,
Nekem is ez a kedvencem.

Domahidi Sára,
Marosvásárhely

Dávid Arnold Attila,
Erdőfüle

A kutyfalvi IV. osztály
nyárköszöntői:

Nyugodj le, napocska,
ha le kell nyugodnod,
sajog már a lábunk,
sok mezőt tapodott.

Nagy Delinke

Patakban a kis halak,
A fejemen szalmakalap,
Így ez nagyon jó,
Elolvadt rég a hó.

Kiss Ede Szilárd

Táska helyett tarisznya,
Dobjuk fel a hátunkra.
Indulunk a napfelkelte
nyomán,
Egy igazi kirándulás
során.

Kolcsár Anita és
Bogátean Henrietta

Rákosi Tamás,
Szilágysomlyó

E lapszám támogatói:

nka

Nemzeti Kulturális Alap

Címlap: CSILLAG ISTVÁN

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.
Főszerkesztő: ZSIGMOND EMESE. Képszerkesztő: MÜLLER KATI. Lapterv: Könczey Elemér.
Műszaki szerkesztő: Várdai Éva. Honlapszerkesztő: Komáromy László.
Megrendelhető a szerkesztőség címén: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101.;
E-mail: naps.sziv@napsugar.ro; www.napsugar.ro. Telefon/fax: 0264/418001.
A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001
B.C.R., SÚC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622
Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában.
ISSN 1221-7751

Ára 2,5 lej

ERDÉLYI NÉPVISELETEK

FELSŐ-HÁROMSZÉKI LEÁNY ÉS HÁZASEMBER

A torjai viseletet a kézdivásárhelyi Céhtörténeti Múzeum őrzi több száz csodaszép, hiteles népviseletbe öltöztetett Zsuzsi és Andris babával együtt.

Ezt a bélyeget már
nem kell beküldönetek.
Segítségül küldjük
a babaöltöztetéshez.

Háromszék